

Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI

**Programa școlară
pentru aria curriculară**

***TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI
INTEGRATĂ***

DISCIPLINA SOCIALIZARE

**Învățământ special
Clasele pregătitoare – a IV-a
Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate**

București, 2021

Notă de prezentare

Aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** are alocată o normă de profesor educador/clasă și cuprinde activități de: Formarea autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie. Aceste activități, realizate de profesorul-educator, sprijină și completează programul de predare-învățare-evaluare realizat de profesorul de psihopedagogie specială. Numărul orelor de terapie se stabilește în mod personalizat pentru fiecare elev, în funcție de particularitățile sale de vârstă și de dezvoltare individuală.

Programa pentru *Terapia educațională complexă și integrată* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la formarea unor competențe necesare unui minim de autonomie personală și socială în cazul elevilor cu dizabilități intelectuale. Din perspectiva acestei discipline, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se realizează învățarea mediată și a dimensiunii acționale în formarea unor persoane ușor integrabile în societate.

Structura programei școlare include următoarele elemente: - Notă de prezentare - Competențe generale - Competențe specifice și exemple de activități de învățare - Conținuturi - Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei eșalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar/gimnazial.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui ciclu de învățământ în cazul elevilor cu dizabilitate intelectuală severă. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică potențialul psihoindividual al elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea unor competențe de bază.

Prezenta programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare-recuperare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev, în funcție de potențialul psihoindividual.

„Având în vedere categoria elevilor cărora li se adresează prezenta programă este necesară o abordare specifică educației speciale, în esență, pe stimularea învățării-recuperării prin exerciții, jocuri didactice, care să ofere în același timp o plajă largă de diferențiere a demersului terapeutic, în funcție de nivelul de dezvoltare a elevilor. Actuala programă școlară situează în centrul preocupării sale învățarea mediată, activă, centrată pe elev. Învățarea nu este un proces pasiv, care li se întâmplă elevilor, ci o experiență personală, la care ei trebuie să participe.

Desfășurându-se în zona dezvoltării (mentale) actuale, învățarea empirică (spontană, nedirijată) nu dispune de valențe formative deosebite, deoarece ea nu solicită elevul la un efort intelectual intens. Pentru a fi eficientă în sens formativ, învățarea-recuperarea se cere a fi proiectată astfel încât să acționeze în zona proximei dezvoltări, adică să-l solicite pe elev peste capacitățile lui de învățare spontană. În această perspectivă, învățarea-recuperarea are un caracter intensiv, stimulat și urmărește nu atât acumularea de material informativ – dar și aceasta – cât, mai ales, antrenarea capacităților reale de care dispune elevul, accelerarea dezvoltării sale, cu alte cuvinte, transformarea continuă a zonei proximei dezvoltări în zonă a dezvoltării actuale, forța

motrică a acestei dezvoltări accelerate găsimu-se în resursele interne ale învățării-recuperării ca factor dinamizator, adică ale unei învățări formative, dinamice.

Această perspectivă stă la baza elaborării unor modele de intervenție instructiv-educativă și terapeutică mai eficientă, având ca element central învățarea mediată. Învățarea mediată este acel tip de activitate cognitivă, în cadrul căreia accesul elevului la noua informație și la demersul rezolutiv operațional este (inter)mediat de către o altă persoană – părinte, dascăl sau chiar un elev mai mare – care-l susține afectiv și-l ajută să înțeleagă și să facă ceea ce i se cere, acționând într-o zonă – zona proximei dezvoltări – care depășește, mai mult sau mai puțin accentuat, capacitățile sale de rezolvare independentă.

Terapia educațională complexă și integrată se bazează pe un curriculum structurat pe patru arii de dezvoltare:

- aria de dezvoltare fizică
- aria de dezvoltare perceptivă
- aria de dezvoltare intelectuală
- aria de dezvoltare personală și socială

Competențele și componentele constitutive ale ariilor de dezvoltare sunt completate sau adaptate în funcție de particularitățile elevilor și de nivelul lor de școlarizare.

Disciplinele din cadrul ariei curriculare terapie educațională complexă și integrată sunt:

- *Stimularea cognitivă* - vine în sprijinul activităților educative realizate de elev împreună cu profesorul psihopedagog, pentru completarea acestora și consolidarea lor (activități de învățare)

- *Terapia ocupațională* - are ca scop formarea unor deprinderi adaptative care-i permit elevului să-și satisfacă nevoile personale și să răspundă cerințelor mediului (colaj, modelare plastilină, diverse produse finite: decorațiuni, felicitări); include și meloterapia

- *Formarea autonomiei personale* - vizează formarea capacității elevului de a se manifesta cât se poate de independent (igienă personală, reguli de conduită etc.)

- *Socializarea* - are scopul de a pregăti elevii pentru integrarea optimă în viața socială și familială (norme de comportare, obișnuirea cu spațiul clasei, școlii, împrejurimile și cadrul social larg, vizite, excursii etc.)

- *Ludoterapia* - vine în sprijinul socializării elevului, îi dezvoltă spiritul de echipă, comunicativitatea, spiritul creator și îl responsabilizează cu ajutorul jocurilor diverse.

În cazul copiilor cu dizabilități intelectuale severe descoperirea propriului corp și a lumii exterioare devine prioritară pentru creșterea gradului de adaptabilitate, pentru formarea unor deprinderi de autonomie personală și socială și pentru înțelegerea și perceperea corectă a lumii în care trăiesc.

Cunoașterea științifică a mediului înconjurător oferă copiilor ocazia de a gândi și a învăța, de a-și dezvolta curiozitatea și interesul pentru anumite aspecte ale lumii înconjurătoare, prin acțiune directă, explorare și observație.

Prin intermediul modulelor din cadrul ariei curriculare "Terapia educațională complexă și integrată, școala asigură caracterul științific al cunoștințelor empirice achiziționate de elev în viața cotidiană, încât acestea să devină cunoștințe funcționale, eficiente adaptării la mediul social. Noțiunile științifice dobândite de copilul cu dizabilități intelectuale au o acoperire senzorială, având la bază contactul direct cu obiectele și cu imaginile acestora. Caracterul practic-aplicativ al experiențelor de cunoaștere în care este introdus copilul permite înțelegerea relațiilor dintre organ și funcție (ureche-aur; ochi-văz etc), organism și mediu.

Structurarea proceselor de cunoaștere constituie un demers complex, căruia îi urmează dezvoltarea cognitivă și învățarea instrumentală. La copilul cu dizabilități intelectuale, educația cognitivă este specifică, urmând un proces diferit de învățarea

copilului obișnuit. Stimularea senzorială și motorie condiționează abilitatea copilului pe axele principale: comunicare, abilități cognitive, autonomie personală și socială.

Educarea proceselor senzorial-motorii primare și dezvoltarea motricității generale vizează dezvoltarea unor abilități și deprinderi care constituie punctul de plecare în dezvoltarea cognitivă, a limbajului, a comunicării, precum și operaționalizarea unor concepte matematice elementare. În dezvoltarea senzorială, unele experiențe de viață, cum ar fi cele care implică spațiul, timpul și cantitatea, au scopuri legate de matematică. Formarea și operaționalizarea unor concepte matematice elementare conduc la înțelegerea conceptului de număr și folosirea concretă a numerelor în situații cotidiene (exemplu : alegerea autobuzului corect, folosirea banilor etc.).

Diferențierea curriculară se va face prin sarcini, prin sprijin, prin resurse. Astfel copiii vor putea:

- să-și dezvolte interesul față de mediul înconjurător și față de propria persoană;
- să se folosească de propriile simțuri pentru a observa și a investiga mediul înconjurător;
- să-și lărgescă câmpul experienței directe;
- să înțeleagă noțiunile de cauză și efect;
- să aplice cunoștințele învățate în viața cotidiană,
- să cunoască regulile unei vieți sănătoase;
- să opereze cu instrumente de măsură și cu unități de măsură semnificative;
- să experimenteze simplu schimbările de stare ale materiei;
- să conștientizeze alternanța zi/ noapte și cea a anotimpurilor.

Copiii cu dizabilități intelectuale pot realiza progrese considerabile prin achiziții cu aplicabilitate largă în viața cotidiană și cu efecte semnificative pentru buna lor integrare socială.

Programa este astfel concepută, încât să nu îngrădească libertatea profesorului-educator de a alege activitățile recuperativ-terapeutice cele mai adecvate atingerii obiectivelor propuse.

Competențe generale

- 1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană**
- 2. Formarea capacităților afective care să permită exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situațiile existente în colectiv și în mediul înconjurător**
- 3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului**

CLASA PREGĂTITOARE

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană

Clasa pregătitoare
<p>1.1. Cunoaște și respectă normele de comportare în școală, familie și în afara școlii</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -activități specifice de respectare a normelor referitoare la comportamentul în clasă (așezatul în bancă, respectarea orei de curs); -exerciții aplicative pentru adaptarea la regimul școlii ; -activități de organizare și înfrumusețare a spațiului clasei; -jocuri cu rol social: „Cum mă comport în familie?”.
<p>1.2. Relaționează corect în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -jocuri de rol cu teme referitoare la comportamentul în grup; -activități de imitare a modelelor comportamentale (formule de politețe, salut/adresare); -exerciții practice de comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive.
<p>1.3. Respectă normele și regulile de securitate personală</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de învățare referitoare la protecția fizică a copilului (materiale audio-video, pictograme, activități cu suport imagistic, jetoane); -exerciții pentru formarea unor comportamente adecvate în diferite situații ; -activități ludice „Cum e bine?”, „Ce e bine, ce e rău?”.

2. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații variate, în colectiv și în mediul înconjurător

Clasa pregătitoare
<p>2.1. Identificarea emoțiilor de bază aparute în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de identificare a emoțiilor simple de bază (vesel-trist, furios-mirat); -exerciții de identificare a emoțiilor cu ajutorul materialului concret-intuitiv (Arată trist, Arată vesel etc.).
<p>2.2. Recunoașterea emoțiilor de bază</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de recunoaștere și numire a emoțiilor reprezentate în imagini, fișă de lucru; -jocuri sociale de imitare a unor stări emoționale; -exerciții de reprezentare grafică a celor patru emoții de bază (vesel-trist, furios-mirat).

3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului

Clasa pregătitoare
<p>3.1.Consolidarea conduitelor independente, componente ale conduitei sociale Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții senzorio-motorii „Arată /spune ce ai văzut?”; -jocuri de expresie corporală „Fă ca mine!”; -jocuri de imitare gestuală „Scutură fața de masă”; -jocuri simbolice „Folosește batista/șervețelul”; -exerciții de colaborare cu adultul, solicitând ajutor la nevoie „Ajută-mă!”.
<p>3.2.Valorificarea conduitelor independente Exemple de activități de învățare</p> <ul style="list-style-type: none"> -jocuri de construcție structurate , „Așteptarea rândului”, „Imită-mă”; -jocuri concurs; -activități de socializare (vizite în parc, plimbări, magazine); -activități de deplasare cu diferite mijloace de transport; -excursii tematice .

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa pregătitoare
Norme de comportare	Reguli și norme de comportare în școală, familie și în afara școlii
Abilități de interrelaționare	Comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive
Securitate personală	Comportamente adecvate în diferite situații din mediul social
Emoții	Gestionarea emoțiilor în diferite situații contextuale
Conduite independente	Autonomie comportamentală în perimetre familiare

CRITERII DE EVALUARE

INDICATORI	EVALUAREA FINALĂ		
	Realizat	In curs de realizare	Nerealizat
1.Respectarea normelor elementare de conviețuire socială			
2.Exprimarea de sine în limbaje variate			
3.Relacionarea pozitivă cu alți membrii ai grupului			
4. Participare la activitățile grupului			

CLASA I**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană**

Clasa I
<p>1.1. Cunoaște și respectă normele de comportare în școală, familie și în afara școlii</p> <p><i>Exemple de activități de învățare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -activități specifice de respectare a normelor referitoare la comportamentul în clasă (așezatul în bancă, respectarea orei de curs); -activități practice de deplasare în spațiul școlar; -exerciții-joc cu tematică diversă („De-a familia,, „De-a școala,, „De-a profesorul,,); -exerciții aplicative pentru adaptarea la regimul școlii ; -activități de organizare și înfrumusețare a spațiului clasei; -jocuri cu rol social : „Cum mă comport în familie?”.
<p>1.2. Relaționează corect în contexte variate</p> <p><i>Exemple de activități de învățare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții-joc de identificare a profesorului după voce/descriere orală („Cine vorbește cu tine?,,); -exerciții-joc de recunoaștere a colegilor după voce/descriere orală („Colegii mei,,); -jocuri de rol cu teme referitoare la comportamentul în grup; -activități de imitare a modelelor comportamentale (formule de politețe, salut/adresare); -exerciții practice de comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive.
<p>1.3. Respectă normele și regulile de securitate personală</p> <p><i>Exemple de activități de învățare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de poziționare corectă în bancă și în spațiul clasei („Unde este locul meu/tău?,,); -exerciții de identificare/respectare a regulilor fixate la nivelul clasei; -exerciții de învățare referitoare la protecția fizică a copilului (materiale audio-video, pictograme, activități cu suport imagistic, jetoane); -exerciții pentru formarea unor comportamente adecvate în diferite situații ; -activități ludice „Cum e bine?”, „Ce e bine, ce e rău?”.

2. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații variate , în colectiv și în mediul înconjurător

Clasa I
<p>2.1. Identificarea emoțiilor de bază aparute în contexte variate</p> <p><i>Exemple de activități de învățare:</i></p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de identificare a emoțiilor simple de bază (vesel-trist, furios-mirat); -activități de colorare după model a fețelor oamenilor având expresii diferite (bucurie, tristețe, furie, frică);

Clasa I
<p>-exerciții de recunoaștere a sunetelor familiare (râs, plâns); -exerciții de identificare a emoțiilor cu ajutorul materialului concret-intuitiv (Arată trist, Arată vesel etc.).</p>
<p>2.2. Recunoașterea emoțiilor de bază Exemple de activități de învățare: Emoții de bază: -exerciții de manipulare a unor imagini de tip puzzle cu desene de persoane în diferite situații emoționale; -exerciții de recunoaștere și numire a emoțiilor reprezentate în imagini, fișă de lucru; -jocuri sociale de imitare a unor stări emoționale („Fă ca mine/el/ea,,); -exerciții de recunoaștere a gesturilor (clătinarea degetului, încovoierea umerilor, încrucișarea brațelor); -exerciții de reprezentare grafică a celor patru emoții de bază (vesel-trist, furios-mirat).</p>

3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului

Clasa I
<p>3.1. Consolidarea conduitelor independente, componente ale conduitei sociale Exemple de activități de învățare: - exerciții senzorio-motorii „Arată /spune ce ai văzut?”; -jocuri de expresie corporală „Fă ca mine!”; -jocuri de imitare gestuală „Scutură fața de masă”; -jocuri simbolice „Folosește batista/șervețel ”; - activități motorii diverse (mersul obișnuit în pereche, înainte/înapoi, urcarea/coborârea scărilor, imitarea mersului unor animale); - exerciții de colaborare cu adultul, solicitând ajutor la nevoie „Ajută-mă”.</p>
<p>3.2. Valorificarea conduitelor independente Exemple de activități de învățare -jocuri de construcție structurate , „Așteptarea rândului”, „Imită-mă”; -activități de adaptare la situații diverse prin gesturi și mișcări impuse; - jocuri concurs; -activități de socializare (vizite în parc, plimbări, magazine); -activități de deplasare cu diferite mijloace de transport; -excursii tematice .</p>

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa I
Norme de comportare	Reguli și norme de comportare în școală, familie și în afara școlii
Abilități interrelaționare de	Comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive

Domenii de conținut	Clasa I
Securitate personală	Comportamente adecvate în diferite situații din mediul social
Emoții	Gestionarea emoțiilor în diferite situații contextuale
Conduite independente	Autonomie comportamentală în perimetre familiare

CRITERII DE EVALUARE

INDICATORI	EVALUAREA FINALĂ		
	Realizat	In curs de realizare	Nerealizat
1. Respectarea normelor elementare de conviețuire socială			
2. Exprimarea de sine în limbaje variate			
3. Relaționarea pozitivă cu alți membrii ai grupului			
4. Participare la activitățile grupului			

CLASA a II-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană**

Clasa a II-a
<p>1.1. Cunoaște și respectă normele de comportare în școală, familie și în afara școlii</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -activități specifice de respectare a normelor referitoare la comportamentul în clasă (așezatul în bancă, respectarea orei de curs); -activități practice de identificare a spațiului școlar (clasă, cantină, cabinet medical); -exerciții-joc „Descrierea colegului de bancă; -exerciții aplicative pentru adaptarea la regimul școlii; -activități de organizare și înfrumusețare a spațiului clasei; -jocuri cu rol social : „Cum mă comport în familie?”.
<p>1.2. Relaționează corect în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -jocuri de rol cu teme referitoare la comportamentul în grup; -exerciții-joc de identificare a profesorului prin descriere gestuală/verbală („Cine este în fața ta?”); -exerciții-joc de identificare a colegilor după voce/înfățișare („Cine este?”, „Cine te strigă?”); -activități de imitare a modelelor comportamentale (formule de politețe, salut/adresare); -exerciții practice de comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive.
<p>1.3. Respectă normele și regulile de securitate personală</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -exerciții de învățare referitoare la protecția fizică a copilului (materiale audio-video, pictograme, activități cu suport imagistic, jetoane); -exerciții de poziționare corectă în bancă și în spațiul clasei („Unde este locul meu/tău?,,); -exerciții de aplicare a regulilor fixate la nivelul clasei; -jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite („Locul meu în clasă”, „Comportamentul în spațiul apropiat al clasei –hol/baie”); -exerciții pentru formarea unor comportamente adecvate în diferite situații ; -activități ludice „Cum e bine?”, „Ce e bine, ce e rău?”.

2. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații variate, în colectiv și în mediul înconjurător

Clasa a II-a
<p>2.1. Identificarea emoțiilor de bază aparute în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a emoțiilor simple de bază (vesel-trist, furios-mirat); - activități de desenare a fețelor oamenilor având expresii diferite (bucurie, tristețe, furie, frică); - exerciții de recunoaștere a sunetelor ambientale (sunete produse de sonerie, deschiderea/închiderea ușii); - exerciții de identificare a emoțiilor cu ajutorul materialului concret-intuitiv (Arată trist, Arată vesel etc.).

Clasa a II-a**2.2. Recunoașterea emoțiilor de bază**

Exemple de activități de învățare:

Emoții de bază:

- exerciții de recunoaștere și numire a emoțiilor reprezentate în imagini, fișă de lucru;
- exerciții de asamblare a unor imagini de tip puzzle cu desene de persoane în diferite situații emoționale;
- jocuri sociale de imitare a unor stări emoționale;
- exerciții de analiză a gesturilor (clătinarea degetului, încovoierea umerilor, încrucișarea brațelor) și de adaptare a comportamentului în funcție de acestea;
- exerciții de reprezentare grafică a celor patru emoții de bază (vesel-trist, furios-mirat).

3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului**Clasa a II-a****3.1. Consolidarea conduitelor independente, componente ale conduitei sociale**

Exemple de activități de învățare:

- exerciții senzorio-motorii „Arată /spune ce ai văzut?”;
- jocuri de expresie corporală „Fă ca mine!”;
- activități de ordonare a unor serii de imagini cu context social („Am ajuns la școală...ce trebuie să fac?”);
- asocierea imaginilor despre conduita la clasă cu obiecte din mediul clasei („Arată-mi...”);
- jocuri de imitare gestuală „Scutură fața de masă”;
- jocuri simbolice „Folosește batista/șervețel”;
- exerciții de colaborare cu adultul, solicitând ajutor la nevoie „Ajută-mă”.

3.2. Valorificarea conduitelor independente

Exemple de activități de învățare

- activități de recunoaștere a succesiunii diferitelor momente ale programului școlar („În pauză”, „La masă”, „La cabinet”);
- activități de socializare (vizite în parc, plimbări, magazine);
- activități de deplasare cu diferite mijloace de transport;
- excursii tematice .

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a II-a
Norme de comportare	Reguli și norme de comportare în școală, familie și în afara scolii
Abilități de interrelaționare	Comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive
Securitate personală	Comportamente adecvate în diferite situații din mediul social
Emoții	Gestionarea emoțiilor în diferite situații contextuale
Conduite independente	Autonomie comportamentală în perimetre familiare

CRITERII DE EVALUARE

INDICATORI	EVALUAREA FINALĂ		
	Realizat	In curs de realizare	Nerealizat
1. Respectarea normelor elementare de conviețuire socială			
2. Exprimarea de sine în limbaje variate			
3. Relaționarea pozitivă cu alți membrii ai grupului			
4. Participare la activitățile grupului			

CLASA a III-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană**

Clasa a III-a
<p>1.1. Cunoaște și respectă normele de comportare în școală, familie și în afara școlii</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - activități specifice de respectare a normelor referitoare la comportamentul în clasă (așezatul în bancă, respectarea orei de curs); - activități practice de realizare a unor acțiuni în spațiul școlar (deplasare independent/însoțit la cantină/clasă/sala de sport/cabinete educaționale/cabinet medical); - exerciții-joc de identificare a asemănărilor și deosebirilor persoanelor din grupul clasei - exerciții aplicative pentru adaptarea la regimul școlii ; - activități de organizare și înfrumusețare a spațiului clasei; - exerciții pentru însușirea formulelor de adresare/politețe în școală și familie.
<p>1.2. Relaționează corect în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de rol cu teme referitoare la comportamentul în grup; - exerciții practice de comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive; - exerciții de receptivitate la încărcătura afectivă a unor situații din clasă („Cum felicităm pe cineva?”, „Cum participăm la activitățile de grup”, „Cum să acceptăm complimente”, „Cum să mulțumim”).
<p>1.3. Respectă normele și regulile de securitate personală</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de învățare referitoare la protecția fizică a copilului (materiale audio-video, pictograme, activități cu suport imagistic, jetoane); - exerciții pentru formarea unor comportamente adecvate în diferite situații ; - activități de fixare – consolidare – generalizare a deprinderilor sociale proaspăt achiziționate (exersarea în cât mai multe contexte: în clasă, acasă, la locul de joacă etc.); - exerciții de aplicare a regulilor fixate la nivelul școlii; - jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite („Comportamentul în spațiul școlii”); - activități ludice „Cum e bine?”, „Ce e bine, ce e rău?”.

2. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații variate , în colectiv și în mediul înconjurător

Clasa a III-a
<p>2.1. Identificarea emoțiilor de bază aparute în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a emoțiilor simple de bază (vesel-trist, furios-mirat); - exerciții de identificare a emoțiilor cu ajutorul materialului concret-intuitiv (Arată trist, Arată vesel etc.); - exerciții de formare a unor capacități afective care-i permit exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații din colectiv și mediul înconjurător.
<p>2.2. Recunoașterea emoțiilor de bază</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p>

Clasa a III-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere și numire a emoțiilor reprezentate în imagini, fișă de lucru; - exerciții de recunoaștere a tonalității vocii („Cine vorbește”, „Cum vorbește?”, „Ascultă și ghicește”); - jocuri sociale de imitare a unor stări emoționale; - exerciții de aplicare a gesturilor în contexte variate (clătinarea degetului, încovoierea umerilor, încrucișarea brațelor); - exerciții de reprezentare grafică a celor patru emoții de bază (vesel-trist, furios-mirat).

3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului

Clasa a III-a
<p>3.1. Consolidarea conduitelor independente, componente ale conduitei sociale</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții sensorio-motorii „Arată /spune ce ai văzut?”; - jocuri de expresie corporală „Fă ca mine!”; - jocuri de imitare gestuală „Scutură fața de masă”; - activități de asociere a unor serii de imagini cu context social („Ce fac la școală...ce trebuie să fac?”); - exerciții de asociere a imaginilor despre conduita în mediul școlar cu comportamentele adecvate („Așa da/ Așa nu...”); - jocuri simbolice „Folosește batista/șervețel ”; - exerciții de colaborare cu adultul, solicitând ajutor la nevoie „Ajută-mă”.
<p>3.2. Valorificarea conduitelor independente</p> <p>Exemple de activități de învățare</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de construcție structurate , „Așteptarea rândului”, „Imită-mă”; - jocuri concurs; - exerciții de asociere și diferențiere a succesiunii diferitelor momente ale programului școlar („În pauză”, „La masă”, „La cabinet”); - exerciții de identificare a momentelor unei zile pe baza imaginilor contextuale (cu indicarea acțiunilor specifice - regimului zilnic); - activități de socializare (vizite în parc, plimbări, magazine); - activități de deplasare cu diferite mijloace de transport; - excursii tematice .

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a III-a
Norme de comportare	Reguli și norme de comportare în școală, familie și în afara școlii
Abilități de interrelaționare	Comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive
Securitate personală	Comportamente adecvate în diferite situații din mediul social
Emoții	Gestionarea emoțiilor în diferite situații contextuale
Conduite independente	Autonomie comportamentală în perimetre familiare

CRITERII DE EVALUARE

INDICATORI	EVALUAREA FINALĂ		
	Realizat	In curs de realizare	Nerealizat
1. Respectarea normelor elementare de conviețuire socială			
2. Exprimarea de sine în limbaje variate			
3. Relaționarea pozitivă cu alți membrii ai grupului			
4. Participare la activitățile grupului			

CLASA a IV-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Formarea și exersarea capacităților de autonomie socială în vederea adaptării la viața cotidiană**

Clasa a IV-a
<p>1.1. Cunoaște și respectă normele de comportare în școală, familie și în afara școlii</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - activități specifice de respectare a normelor referitoare la comportamentul în clasă (așezatul în bancă, respectarea orei de curs); - exerciții aplicative pentru adaptarea la regimul școlii ; - activități practice de realizare a unor acțiuni în afara spațiului școlar (deplasare independent/însoțit la magazin, în parc, la vecini, spre casă); - exerciții de exersare a comportamentelor de autoservire, autocontrol și conduită independentă în funcție de activitatea solicitată; - activități de organizare și înfrumusețare a spațiului clasei; - jocuri cu rol social : „Cum mă comport în afara școlii?”.
<p>1.2. Relaționează corect în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de rol cu teme referitoare la comportamentul în grup; - exerciții de relaționare între colegi („Cum îmi aleg prietenii?”, „Fapte bune, fapte rele”); - activități de exersare a modelelor comportamentale (formule de politețe, salut/adresare); - exerciții practice de comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive.
<p>1.3. Respectă normele și regulile de securitate personală</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de învățare referitoare la protecția fizică a copilului (materiale audio-video, pictograme, activități cu suport imagistic, jetoane); - activități de clasificare a unor situații sociale pe baza unor serii de imagini în cât mai multe contexte: în clasă, acasă, la locul de joacă etc.); - jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite („Comportamentul în spațiul/în afara școlii”); - exerciții pentru exersarea unor comportamente adecvate în diferite situații; - activități ludice „Este bine așa?”, „S-a comportat corespunzător atunci când ...?”.

2. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor în situații variate , în colectiv și în mediul înconjurător

Clasa a IV-a
<p>2.1. Identificarea emoțiilor de bază apărute în contexte variate</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a emoțiilor simple de bază (vesel-trist, furios-mirat); - exerciții de identificare a emoțiilor cu ajutorul materialului concret-intuitiv (Arată trist, Arată vesel etc.); - exerciții de exprimare a emoțiilor și sentimentelor în situații din colectiv și mediul înconjurător.
<p>2.2. Recunoașterea emoțiilor de bază</p> <p>Exemple de activități de învățare:</p> <p>Emoții de bază:</p>

Clasa a IV-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a tonalității vocii („Cine vorbește”, „Cum vorbește?”, „Ascultă și ghicește”); - exerciții de exersare și numire a emoțiilor reprezentate în imagini prin utilizarea unor jocuri sociale (mimă, pantomimă); - analiza și discutarea unor imagini, filme scurte sau povestiri în care se pot găsi implicațiile sociale ale gesturilor .

3. Exersarea unor comportamente adecvate raportate la cerințele grupului

Clasa a IV-a
<p>3.1. Consolidarea conduitelor independente, componente ale conduitei sociale Exemple de activități de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - activități de exersare a comportamentelor în realizarea unor acțiuni în spațiul social deschis (solicitarea și oferirea de informații „Unde este secretariatul...”); - activități de asociere și descriere a unor serii de imagini contextuale („Ce fac la școală/în parc/la magazin...?”); - exerciții de asociere a imaginilor despre conduita în mediul social cu comportamentele adecvate („Așa da/ Așa nu...”); - exerciții de exersare a unor deprinderi sociale în diferite contexte situaționale.
<p>3.2. Valorificarea conduitelor independente Exemple de activități de învățare</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de construcție structurate , „Așteptarea rândului”, „Imită-mă”; - jocuri concurs; - exerciții de asociere și diferențiere a succesiunii zilelor săptămânii („Azi, ieri, mâine”, „Luni...vineri”); - exerciții de clarificare a reperelor temporale pe baza imaginilor contextuale (cu indicarea acțiunilor specifice – localizarea momentului zilei, discutarea unor activități adecvate pentru dimineață, după amiază, seară); - activități de socializare (vizite în parc, plimbări, magazine); - activități de deplasare cu diferite mijloace de transport; - excursii tematice.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a IV-a
Norme de comportare	Reguli și norme de comportare în școală, familie și în afara școlii
Abilități de interrelaționare	Comunicare nonverbală și verbală în vederea relaționării pozitive
Securitate personală	Comportamente adecvate în diferite situații din mediul social
Emoții	Gestionarea emoțiilor în diferite situații contextuale
Conduite independente	Autonomie comportamentală în perimetru familial

Sugestii metodologice

Programa de „**Socializare**” constituie structura de rezistență în construcția personalității copilului cu dizabilități intelectuale, grave, severe și /asociate.

În vederea intervenției pentru diminuarea problemelor de comportament, această programă propune competențe generale, specifice, tipuri de activități și conținuturi cu scopul de a-i învăța pe copii despre viața socială, nuanțele și limbajul ei specific.

Pentru a educa/dezvolta competențe de relaționare socială se propun activități pe domenii specifice, activități de formare a imaginii de sine, activități de formare a maturității sociale și activități de exersare a deprinderilor sociale. Totodată am inclus și activități de dezvoltare a sensibilității față de ceilalți care să se centreze pe aspecte specifice cum ar fi recunoașterea drepturilor și responsabilităților proprii și ale celorlalți.

Programa de „**Socializare**” prin activitățile propuse este indispensabilă, deoarece copiii cu dizabilitate intelectuală severă apar deseori ca fiind incapabili să interacționeze în situații sociale fără o instrucție directă.

Ca element de noutate programa propune criterii de evaluare și oferă o perspectivă interdisciplinară.

Activitățile din programa de „**Socializare**” desfășurate cu elevii cu dizabilități intelectuale grave, severe și/ asociate, încurajează acomodarea la grupul școlar, dezvoltarea unor comportamente la cerințele activității școlare, dobândirea unui model adecvat de primire-oferire a afectivității.

Activitățile propuse oferă cadrului didactic posibilitatea de individualizare a sarcinilor didactice /conținuturilor la posibilitățile copilului și la ritmul evoluției sale, prin ameliorarea conduitelor, utilizarea metodei condiționării pozitive/recompensei cu scopul întăririi unor reacții normale.

Prin realizarea acestor tipuri de activități, cadrul didactic poate forma /dezvolta competențe de relaționare socială în contexte variate, cu accent pe cooperare și asigurarea unui climat afectiv, pozitiv, securizat.

Bibliografie

1. Albu, C., (2006), *Psihomotricitate*, Editura Institutul European;
2. Ausubel, P.D., (1986) *Învățarea în școală*, București: Editura Didactică și Pedagogică;
3. Gherguț, A., (2013), *Sinteze de psihopedagogie speciala. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iași: Editura Polirom;
4. Leaf, R., McEachin, J., (2011), *Ghid de terapie ABA*, partea a II-a Programe de Lucru, București: Editura Frontiera;
5. Neamțu, C., (2003). *Devianța Școlară- Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Iași: Editura Polirom;
6. Radu, Gh., (coord.), (1999), *Introducere în psihopedagogia școlarălor cu handicap*, București: Editura Pro Humanitate;
7. Păunescu, C., Mușu, I., (1990), *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, București: Editura Medicală;
8. *** (2008), ** *Programa de terapie educațională complexă și integrată pentru elevii cu dizabilități severe, profunde și/sau asociate*, nr. 5234/2008;
9. ***(2002), *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*, București: Asociația RENINCO România;
- 10.*** (1998), *Educația integrată a copiilor cu handicap*, București: Asociația RENINCO România;

- 11.*** (2000) *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*, București: Asociația RENINCO România;
- 12.*** (2014), *Abilitarea curriculară a cadrelor didactice din învățământul primar pentru clasa pregătitoare* - Program de formare continuă pentru cadrele didactice din învățământul primar, Ministerul Educației Naționale, Universitatea din București - Departamentul de Formare a Profesorilor și SOFTWIN SRL, CCD Argeș, Brașov, Brăila, București, Caraș-Severin, Cluj, Dolj, Iași.

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Vasilica COMIȘEL, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Prahova

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Lixandru Ioana Iuliana	Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Orașul Vălenii de Munte
Ene Sanda Monica	Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Orașul Vălenii de Munte
Gociu Claudia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă nr.1 Ploiești